

anglickú verziu *The History of Music in Poland, III, The BAROQUE, part 1: 1595 – 1696* (Varšava 2002). Ani s Mielczewského problematikou vlastne neplánuje skončiť, v závere textu sľubuje publikovať v blízkej budúcnosti ešte nový, vylepšený incipitový tematický katalóg tvorby Marcina Mielczewského vo forme partitúrnych notových incipitov.⁶

Záverom možno už len podčiarknuť myšlienku vyslovenú v úvode, že publikácia *Muzyka pod patronatem polskich Wazów : Marcin Mielczewski* Barbary Przybyszewskiej-Jarmińskiej je ďalšia poľská vzorová vedecká

monografia, ktorá sa radí k najvýznamnejším prácam takéhoto druhu v súčasnej európskej muzikologickej literatúre. Potvrdzuje, že európska hudobnohistorická spisba sa v súčasnosti rozvíja cestou detailného tematického zamerania na skladateľské monografie, resp. na monografické spracovania jednotlivých hudobnohistorických prameňov v celoeurópskom kontexte. Takéto publikácie sú mimoriadne podnetné i pre slovenskú muzikológiu.⁷

Janka Petőczová

⁶ Súčasný existujúci tematický katalóg je koncipovaný ako zoznam notových incipitov všetkých skladieb a každého zachovaného hlasu samostatne. PRZYBYSZEWSKA-JARMIŃSKA, Barbara: Marcin Mielczewski – katalog tematyczny utworów. In: SZWEYKOWSKI, Zygmund M. (ed.): *Marcin Mielczewski. Studia*. Kraków : Musica Iagellonica, 1999, s. 27-65.

⁷ Tento príspevok vznikol vďaka podpore Operačného programu Výskum a vývoj (kód ITMS 26240120035) Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, spolufinancovaného zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja, v rámci projektu Európske dimenzie umeleckej kultúry Slovenska.

Aleksandra Patalas: *W kościele, w komnacie i w teatrze. Marco Scacchi. Życie, muzyka, teoria (=Acta Musicologica Universitatis Cracoviensis 19.)*

Kraków : Musica Iagellonica, 2010, 473 s. ISBN 978-83-7099-176-0

Aleksandra Patalas je známa poľská muzikologička, ktorá sa dlhodobo venuje hudbe obdobia 16. – 18. storočia. Pracuje v Oddelení starších dejín hudby Ústavu muzikológie Jagelovskej university v Krakove (Zakład Historii Muzyki Dawnej, Instytut Muzykologii, Uniwersytet Jagielloński) a špecializuje sa na problematiku hudobnej teórie 17. storočia, na pramenno-kritické edície starej hudby a na katalogizovanie historických hudobných zbierok. Slovenskí muzikológovia ju poznajú predovšetkým ako autorku špecializovanej publikácie *Catalogue of Early Music Prints from the Collections of the Former Preußische Staatsbibliothek in Berlin, Kept at the Jagiellonian Library in Cracow*.¹ Bohaté skúsenosti z vlastného archívneho heuristického výskumu v európskych archívoch a historických knižniciach, zamerané pred-

¹ PATALAS, Alexandra: *Catalogue of Early Music Prints from the Collections of the Former Preußische Staatsbibliothek in Berlin, Kept at the Jagiellonian Library in Cracow / Katalog starodruków muzycznych z XVI i XVII w. ze zbiorów byłej Pruskiej Biblioteki Państwowej w Berlinie, przechowywanych w Bibliotece Jagiellońskiej w Krakowie*. Kraków : Musica Iagellonica, 1999.

všetkým na pramene k dejinám poľsko-talian-ských a poľsko-nemeckých hudobných kontaktov, zúročila Aleksandra Patalas vo svojej najnovšej monografickej publikácii *W kościele, w komnacie i w teatrze. Marco Scacchi. Życie, muzyka, teoria*. Predkladá v nej komplexný pohľad na život a dielo talianskeho skladateľa Marca Scacchiho a ohlas jeho práce v priestore poľského historického štátneho útvaru Rzeczpospolita Obojga Narodów, Polskiego i Litewskiego. Ide o obdobie rozkvetu umenia na poľskom kráľovskom dvore, takpovediac na európsky najvyššej úrovni, keď sa hudobná kultúra na dvore poľských Vasovcov rozvíjala v európskom kontexte neskorej renesancie a raného baroka v nadväznosti na najvýznamnejšie talianske a rakúske hudobné centrá (Rím, Viedeň, Graz). Na poľskom kráľovskom dvore sa v tomto období vytvorili špecifické umelecké hodnoty v kultúre poľského národa v silne latinizovanej Európe, absorbujúc do seba podnety okolitých germánskych i slovanských kultúr. Taliansko-poľské hudobno-kultúrne kontakty sú natoľko závažnou témou v poľskej hudobnej historiografii, že prakticky už dlhodobo a permanentne rezonujú v poľsko-talianskej muzikologickej spolupráci na akademickej i univerzitných úrovniach. Aleksandra Patalas je úspešnou riešiteľkou týchto bilaterálnych projektov a recenzovaná publikácia je len prirodzeným vyvrcholením jej dlhoročných archívnych výskumov hudby talianskych skladateľov a kapelmajstrov na dvore poľských Vasovcov (Asprilio Pacelli, Giovanni Francesco Anerio, Marco Scacchi).

Čitateľa upúta už samotný názov publikácie *W kościele, w komnacie i w teatrze. Marco Scacchi. Życie, muzyka, teoria*, ktorý mimoriadne presne vystihuje celý obsah i poslanie knihy. Tvoria ich dve myšlienkové roviny: 1) autorská monografia o skladateľovi Marcovi Scacchim, o jeho živote, hudobnej tvorbe a hudobnoteoretických názoroch, 2) nemenej významná je však aj druhá myšlienková rovina, a to hodnotenie významu Scacchiho hudby a jeho hudobnoteoretických náhľadov z hľadiska vývinu hudobnoestetického myslenia v Európe a dosah jeho tvorby a kompozičných princípov na jeho na-

sledovníkov. Schopnosť Scacchiho formulovať princípy novej estetiky *seconda pratica* a charakterizovať vtedajšie hudobné štýly sa stala v dejinách barokovej hudby pojmom. Napriek tomu, že vo svojom rodnom Taliansku upadol ako skladateľ po smrti do zabudnutia, v Európe na jeho hudobnoteoretické traktáty a texty reagovali jeho súpútnici hudobníci a skladatelia, jeho žiaci a nasledovníci, avšak rovnako aj jeho neprajníci; a jeho názory boli akceptované v prvých hudobnohistoriografických dielach ešte v prvej polovici 18. storočia. Jeho známe rozdelenie hudobných štýlov na *ecclesiasticus* (cirkevný), *theatralis* (divadelný) a *cameralis* (komorný) sa dostalo až do Matthesonovej učebnice *Der vollkommene Capellmeister*, 1739. Ide o základnú charakteristiku hudby barokového štýlu podľa jej funkcie, t. j. určenia miesta, kde sa predvádzala. Scacchi dokonale ovládal všetky tieto tri hudobné štýly. Ako skladateľ, huslista a kráľovský hudobník, *maestro di cappella* opísal roku 1649 v službách Vladislava IV. svoje (mnohé) povinnosti u kráľa slovami „... tàm in Ecclesia et Camera, quàm in Theatro“/ „... w kościele, w komnacie, jak i w teatrze“.² Všetky tieto sféry jeho činnosti sú v publikácii Aleksandry Patalas detailne charakterizované na pozadí širšieho európskeho, i užšieho poľského historického priestoru (Gdansk – Vilnius – Varšava – Krakov – Sliezsko).

Úvodné state knihy sú venované prehľadu bádania a záujmu o hudbu a hudobnoteoretické texty Marca Scacchiho, ktorý je sledovateľný v podstate permanentne od vydania spomínanej Matthesonovej učebnice až do nástupu poľskej muzikologickej školy v 20. storočí. Aleksandra Patalas podrobne predkladá všetky informácie, týkajúce sa výskumu života a pôsobenia Scacchiho až do súčasnosti aprehodnocuje ich vo svetle najnovších objavov. Vysoko hodnotí vklad Hieronima Feichta do týchto výskumov, jednak pre jeho komplexný prístup k heuristickej práci, jednak sú jeho bádania obzvlášť cenné vzhľadom na to, že mal možnosť študovať v archíve Kostola sv. Jána Krstiteľa vo Varšave a v Hlavnom archíve mesta Varšavy ešte také dokumenty, ktoré boli neskôr v druhej svetovej vojne zni-

² SCACCHI, Marco: *Canones nonnulli*. Regiomonti [Königsberg, Kaliningrad] : 1649, s. 1.

čené a obsah mnohých z nich je dnes známy len z jeho prekladov a poznámok. Z poľskej muzikológie vyzdvihuje autorka v tejto oblasti povojnové práce Anny a Zygmunta Szweykowských a zo súčasných výskumov práce Barbary Przybyszewskiej-Jarmińskiej.³ V nadväznosti na doterajší stav bádania predkladá Aleksandra Patalas výsledky vlastných archívnych výskumov v celoeurópskom meradle, vrátane najnovších bádani v talianskych archívoch a historických knižniciach.

Život hudobníka Marca Scacchiho (? – 1662) sleduje autorka knihy detailne v troch základných etapách, 1) mladosť v rodnom Taliansku, 2) obdobie pôsobenia v kráľovskej kapele v rokoch 1624 – 1649 na dvore poľských Vasovcov a 3) návrat do vlasti a posledné roky v Taliansku. Vierohodnosť uvedených biografických údajov a vyslovených hypotéz dokazuje citátmi z archívnych dokumentov a ich prekladmi, ktoré rozširujú v perfektne vypracovanom poznámkovom aparáte mnohé poznatky, predložené v texte. Presný dátum jeho narodenia nie je známy, vie sa však, že pochádzal z mesta Gallese (severne od Ríma) z rodiny Sebastiana Scacchiho, ktorej prináležal šľachtický titul. Schacchi sám seba označoval za Rimana. Mal dvoch bratov, z ktorých starší, Pellegrinus Scacchi, pôsobil ako organista v najvýznamnejších rímskych kostoloch (Santa Maria Maggiore, Bazilika Sv. Petra a i.). Marco, rovnako ako aj Pellegrinus, študovali hudbu u Giovanniho Francesca Aneria (1567 – 1630), vynikajúceho hudobníka, kapelmajstra tiež vo viacerých rímskych kostoloch a hudobného prefekta v Seminario Romana.⁴ Nebolo náhodou, že Marco Scacchi sa – po

kvalitnom školení v hre na husliach a znalosti vtedajších hudobných foriem a štýlov, s ktorými v hudobnom živote Ríma mohol prísť do kontaktu – vybral do svojej „novej vlasti“ spolu so svojím učiteľom G. F. Aneriom. Smerovali priamo do ďalšieho excelentného hudobného centra – na dvor poľských Vasovcov, do kráľovskej kapely, ktorá bola za čias kráľa Žigmunda III. (posledného z rodu Jagelovských) vychýreným hudobným telesom; v rokoch 1596 – 1630 sa tu vystriedalo viacero vynikajúcich talianskych hudobníkov: Luca Marencio, Annibale Stabile, Giulio Cesare Gabusi, Asprilio Pacelli, Giovanni Francesco Anerio, Tarquinio Merula (organista, 1621 – 1625).

Pôsobenie Marca Scacchiho na varšavskom kráľovskom dvore začínalo v pozícii inštrumentalistu. Bol huslistom, členom kráľovskej kapely, ktorá mala okolo 35 – 40 hudobníkov, medzi nimi i vynikajúcich talianskych spevákov. Aleksandra Patalas opisuje rozmanitý hudobný život na kráľovskom dvore s mimoriadnou erudíciou a znalosťou dobových archívnych prameňov. Podrobne sa venuje udalostiam s vrcholným slávnostným charakterom, ako boli napríklad korunovácie. Z nich sa zachovali mnohé informácie v poľských archívoch, známy je opis korunovácie Vladislava Žigmunda IV. (1633), počas ktorej znela kvalitná hudba: „Muzyka pięknie grała, raz w trąby, w bębny, drugi raz we wszelakie instrumenta. W kościele wkoło pobudowano ganki, na których ta wszytka muzyka była...“⁵ Na túto príležitosť napísal Marco Scacchi skladbu *Vivat Vladislaus* a aj 16-hlasnú omšu *Missa Vivat Rex Noster*, ktoré sa však nezachovali; rov-

³ SZWEYKOWSCY, Zygmund M., Anna: *Włosi w kapeli królewskiej polskich Wazów*. Kraków : Musica Iagellonica 1997. PRZYBYSZEWSKA-JARMIŃSKA, Barbara: Recepja repertuaru kapeli Władysława IV Wazy w Europie Środkowej i Północnej w świetle „Iudicium Cribri musici“ Marka Scacchiho. In: *Barok I*, 1994, č. 2. PRZYBYSZEWSKA-JARMIŃSKA, Barbara: *Muzyczne dwory polskich Wazów*. Warszawa : Wydawnictwo Naukowe Semper, 2007.

⁴ V dejinách polychórickej hudby v Európe je známa omša Giovanniho Francesca Aneria pre 8 priestorovo rozmiestnených zborov, skomponovaná na predvedenie v jezuitskom kostole Il Gesù v Ríme (1616).

⁵ RADOSZEWSKI, Marek: *Diariusz Koronacyjnej Najjaśniejszego Władysława Zygmunta IV*. Ed. Włodzimierz Kaczorowski, Zbigniew Szczerbik. Opole : Wydawn. Uniwersytetu Opolskiego, 2002, s. 34-5.

nako ako jeho dielo, ktoré znelo na kráľovskej pohrebnej slávnosti vo Wawelskej katedrále. O tejto udalosti súčasníci napísali, že hudba bola rozmiestnená na štyri chóry a hrala „žalostne tichý koncert“.⁶ V čase novej korunovácie kráľa dostal Marco Scacchi nový plat vo výške 500 poľských florénov ročne, čo bola na tie časy mimoriadne vysoká suma. Aleksandra Patalas detailne analyzuje hudobný život na kráľovskom dvore. Vyzdvihuje záľubu obidvoch kráľov, otca aj syna, v hudbe. Z nich prvý – podľa vyjadrenia pápežského nuncia Onorata Viscontiho z roku 1636 – aj spieval ako zborový spevák, druhý zas disponoval najlepšími spevákmi v Európe. Aj neskôr, v časoch panovania Jána Kazimíra mala kráľovská kapela vysoké renomé; súbor pozostával z 12 vokalistov, 8 huslistov, 4 violistov, 2 kornetistov, 3 pozauunistov, 3 alebo 4 organistov, 2 lutnistov, niekoľkých hudobníkov *da camera* a jeho súčasťou bolo aj cca 12 žiakov (učňov) a 18 hráčov na trúbkach a bubnoch. Tento súbor predvádzal aj *drammi per musica*, aj cirkevnú hudbu. Bolo to mimoriadne početné zoskupenie hudobníkov, ale predovšetkým to bolo vokálno-inštrumentálne teleso kvalitných hudobníkov, disponujúcich tvorivým potenciálom; patril k nim aj Adam Jarzębski, Marcin Mielczewski, Bartłomiej Pękiel, Vincenzo Scapitta, Kaspar Förster jun. Pod vedením Marca Scacchiho fungoval teda v Poľsku aj prvý stály dvorský operný súbor mimo Talianska v Európe. Išlo skrátka o osobitný fenomén na európskej hudobnej scéne.

S nástupom kráľa Vladislava Žigmunda a jeho menovaním Marca Scacchiho do funkcie *maestro di cappella* sú zviazané aj prvé ťažiskové diela Scacchiho vydané tlačou v *Missarum liber primus* (Rím 1633). Tlač obsahuje priamu dedikáciu kráľovi a zamestnávateľovi a od tohto momentu bola celá hudobná tvorba Scacchiho spätá s kráľovským dvorom a jeho miestom v európskom hudobnokultúrnom priestore; rovnako omše a religiózne skladby, ako aj vokálno-inštrumentálne *Madrigali a cinque* (1634) a desiatka scénických

dramatických diel, skomponovaných pre varšavské kráľovské divadlo (od roku 1637 prevádzkované v novovybudovanej divadelnej sále). Alexandra Patalas podrobne opisuje okrem podnetov na kompozičnú tvorbu Scacchiho aj jeho personálne kontakty s hudobníkmi, predovšetkým jeho priateľstvo so známym hudobníkom Kasparom Försterom sen. a jeho obranu v známom spore s gdanckým organistom Paulom Siefertom, ktorá vyústila v samotné vydanie hudobnoteoretickej práce *Cribrum musicum* (1643). Smrť kráľa Vladislava IV. a nástup Jána Kazimíra na trón nepredznamenával pre Scacchiho zmeny v jeho hudobníckom poste. Na korunováciu nového kráľa skomponoval známu polychórickú omšu *Missa omnium tonorum* i koncert *Osanna Alleluia Vivat et floreat Rex Casimirus*. Bolo to však už v čase, v ktorom sa prejavovala jeho túžba po starej vlasti a – pravdepodobne aj pod vplyvom ohlášajúcich sa chorôb a pribúdajúcich vojenských nepokojov – skladateľ sa rozhodol vrátiť do Talianska. Záver skladateľovho života je jednou z najpútavejšie napísaných kapitol jeho biografických osudov. Autorka tu hodnotí jeho snahu vysporiadať sa s rôznymi životnými peripetiami, od usporiadania rodinných a finančných záležitostí po snahu zosumarizovať svoj hudobnoteoretický odkaz a poznatky o novej, koncertantnej kompozičnej technike, ktoré reprezentujú tlačou vydané práce *Breve discorso sopra la musica moderna*, *Canones nonnulli* (obidva z roku 1649) a *Iudicium Cribri musici* (s. d.), obsahujúcou v muzikológii pomerne dobre známu korešpondenciu medzi ním a významnými európskymi skladateľmi (Heinrich Schütz, Ambrosius Profius, Christophor Werner, Johann Stobaeus a d.) V závere tejto kapitoly hodnotí autorka knihy osobnosť Marca Scacchiho veľmi trpezlivo, v kontexte európskeho multikutúrneho historického priestoru, z pozícií teórie modernej hudobnej historiografie, ako skladateľa „poľského“, ktorý sa zapísal v dejinách hudby a hudobnej teórie viac do dejín hudobnej kultúry Republiky dvoch národov a severnej Európy,

⁶ Anonymný archívny rukopis. Citované podľa: SZWEYKOWSCY, Ref 3, s. 85.

než do dejín hudobnej kultúry Talianska. Ako umelca ho vnímali vo Varšave ako Rimana, a v Taliansku naopak – ako kapelmajstra poľských kráľov.

Druhá veľká kapitola knihy je zameraná na charakteristiku hudby Marca Scacchiho, ktorú celú môžeme zaradiť do žánrovo širokej oblasti hudby na kráľovskom dvore. Pre súčasné bádania je dosť obmedzujúce, že väčšia časť jeho známej tvorby sa nezachovala, buď bola vyvezená za hranice svojho pôvodného miesta predvádzania, alebo bola zničená vojnovými a inými nepriaznivými historickými okolnosťami. Za najväčšiu stratu sa považuje zničenie všetkých jeho melodramatických diel, ktorým Scacchi venoval veľa svojho hudobného talentu. V prílohe publikácie predkladá Aleksandra Patalas kompletný prehľad jeho hudobnej tvorby a hudobnohistorickej spisby, ktorú rozdeľuje na 3 základné oddiely: 1) práce teoretického charakteru (9), 2) hudobné tlače 17. storočia, ktoré obsahujú publikované skladby M. Scacchiho (7) a 3) kompletný katalóg jeho hudobnej tvorby. Katalóg je rozdelený podľa žánrov: I. omšové kompozície (7), II. motetá, duchovné koncerty, duchovné skladby bez textu (36), III. svetiské hudobné diela (18); osobitne sú zaradené v katalógu diela neistého autorstva (2), diela nezachované, známe len podľa sekundárnych dobových archívnych informácií (39) a diela, o autorstve ktorých informujú len lexikóny 19. a 20. storočia (2). Katalóg je profesionálne muzikologicky zostavený, obsahuje úplný opis prameňov, v ktorom sú uvedené identifikačné čísla RISM, konkordancie, miesta uloženia prameňov v európskych knižniciach a dopĺňujúce poznámky hudobnopaleografického charakteru (notové kľúče). V súčasnosti je možné Scacchiho hudbu študovať predovšetkým vďaka jeho tlačiam a rukopisným kópiám zo 17. storočia, ktoré sa zachovali mimo hraníc Republiky dvoch národov.

Aleksandra Patalas venuje v kapitole *Muzyka* mimoriadnu pozornosť podrobnej hudobnej analýze Scacchiho zachovaných skladieb. Vysoko hodnotí jeho kompozičné znalosti techniky *stile antico*, predovšetkým v omšiach (dominujú omše parodické). Osobitne sa venuje melodike omší, kontra-

punktu, ich hudobnej forme a predvádzaniu (*a cappella*, s organom, s hudobnými nástrojmi). Samostatne rozoberá skladby s *cantus firmus*, skladby didaktického charakteru (*Surrexit Christus hodie*) a diela vydané vo viacerých verziách (*utwory poliwersyjne*), ktoré bolo možné predvádzať dvoma a viacerými spôsobmi. Tieto kompozície – už a priori predložené s cieľom štúdia samotného skladateľského „kumštu“ – umožňujú sledovať detaily skladateľovho uvažovania vo vedení melodických hlasov a variabilných možnostiach ich kontrapunktického spracovania (napríklad *Modulatio trium Vocum artificiose elaborate z Cribrum musicum*, 1643). Samostatne sú analyzované kánony, skladby využívajúce *obligo*, čiže možnosti intervalového (pre) viazania a tzv. solmizačné témy.

Druhou veľkou oblasťou je analýza Scacchiho koncertantnej tvorby, symbolicky nazvaná *Śpiewajcie Panu pieśń nową*, v ktorej sa autorka knihy venuje malým duchovným koncertom, žalmom, skladbám komponovaným v štýle podobnom madrigalu, a tiež dielam polychórickým, založeným na princípe koncertovania viacerých zborov. Ide o hudbu spojenú s novým hudobnoestetickým princípom *seconda pratica*, ktorá je vlastne demonštráciou Scacchiho teoretických úvah o modernej hudbe, zosumarizovaných v *Breve discorso sopra la musica moderna* (1649). Na tomto mieste sa autorka sústredila na najvýznamnejšie znaky nového hudobnoštýlového uvažovania: na hudobnú rétoriku, harmonické disonancie, monódiu a *recitativo*, úlohu hudobných nástrojov a afektové možnosti stvárnenia v duchovnej hudbe i skladbách „nadreligiózneho“, „štátneho“ charakteru (korunovačným dielam).

Poslednú oblasť analýzy Scacchiho hudby tvoria analýzy madrigalov, ktoré predstavujú skladateľa ako vynikajúceho znalca madrigalovej poézie a jej hudobného stvárnenia. Sedemnást zachovaných Scacchiho madrigalov poskytuje dobrú bázu na ich analýzu, v ktorej sa Aleksandra Patalas sústredila na detailný rozbor poetických vzorov, textovo-hudobných väzieb (tonálne analýzy)

a špecifických spôsobov zvýraznenia afektov v hudbe. Zaujímavá je o. i. analyzovaná problematika predvádzania týchto – pôvodne svetských – skladieb v bohoslužobnom priestore evanjelických (luteránskych) kantorátov v Európe, ktorá súvisí s prekladom textov týchto skladieb do nemčiny a ich publikovaním v štvrtom zväzku známej antológie Ambrosia Profia *Geistliche Concerten und Harmonien* (vydanej už 1642, dnes sa zachovala len tlač z 1646). Práve vďaka tejto tlači sa hudba Marca Scacchiho dostala aj na Spiš a do repertoáru spišských evanjelických kantorátov. Aleksandra Patalas demonštruje všetky svoje tvrdenia v druhej kapitole na veľkom množstve notových príkladov z tvorby Marca Scacchiho, ktoré vyhotovila priamo pre potreby tejto publikácie. Zároveň ich porovnáva s vybranými príkladmi z diel Scacchiho súčasníkov, čím sa kapitola stáva fundamentálnou pre štúdium dobových kompozičných princípov.

Tretia samostatná kapitola knihy, venovaná hudobnoteoretickému mysleniu Marca Scacchiho, je vynikajúcou ukázkou hudobnoestetickú a hudobnoteoretickú erudície autorky, ktorá dokonale pozná všetky detaily sporu medzi Scacchim a Paulom Siefertom. Išlo o spor, ktorý sa týkal širokého európskeho priestoru a prebiehal verejne, v tlačou publikovaných textoch. Na tú dobu to bolo niečo neobvyklé a kritická analýza Siefertovej tlačenej zbierky žalmov *Psalmen Davids* (1640), ktorú predložil Scacchi v *Cribrum musicum Sifertirum* vyvolala – prirodzene – odozvu; tlačou publikovanú obranu Paula Sieferta, budujúceho svoju kariéru na poste organistu v Gdanskú (s renomé trojročného štúdia u J. P. Sweelincka). Zároveň ju môžeme chápať aj ako výsledok istej rivality medzi „tradičnými“, poľskými hudobníkmi a „nováčikmi“, prichádzajúcimi z Talianska s novinkami „neoverenými“ na domácej hudobnej scéne. Polemiky

prerástli do obhajoby nového štýlu komponovania, a napokon prispeli k samotnému formovaniu nového barokového hudobného štýlu v európskej hudbe.

Záverečná kapitola knihy už len prirodzene sumarizuje dôsledky celého pôsobenia Marca Scacchiho na európskej hudobnej scéne, ktorú obohatil o nové hudobné diela. Tie sa hrali nielen v Poľsku, ale dokázateľne aj v Nemecku, Sliezku, Uhorsku a Švédsku. Jeho teoretické polemiky a praktické pôsobenie na kráľovskom dvore z neho urobili v jeho dobe jedného z najvýznamnejších hudobníkov. Aleksandra Patalas tu predkladá myšlienku, že vzhľadom na jeho všestrannú činnosť bol s najväčšou pravdepodobnosťou hudobníkom, ktorý zohral kľúčovú úlohu v dejinách hudby 17. storočia v poľskej Republike dvoch národov. Recepcia jeho hudby v Európe a ohlas jeho teoretických názorov u jeho žiakov európska muzikológia doteraz dostatočne nereflektovala. Bolo mu síce prisúdené čestné miesto, miesto varšavského kapelmajstra v kráľovskej kapele, podľa najnovších bádání mal však oveľa väčší podiel na vývoji európskej hudby baroka. Dokazuje to aj najnovšia analýza textov o hudbe jeho najznámejšieho žiaka Angela Berardiho, v ktorých je omnoho väčší podiel prebratých myšlienok Marca Scacchiho, ako bolo doteraz známe. Kniha Aleksandry Patalas je plná nových, zaujímavých a verifikovaných poznatkov, ktoré bezpochyby prinesú inováčny pohľad na miesto talianskeho skladateľa Marca Scacchiho v dejinách európskej hudby a určite prispejú aj k novej vlne záujmu o jeho hudbu. Publikácia má punc kvalitnej syntetickej muzikologickej monografie a nemala by chýbať v knižnici žiadneho seriózneho záujemcu o dejiny barokovej hudby.⁷

Janka Petőczová

⁷ Tento príspevok vznikol vďaka podpore Operačného programu Výskum a vývoj (kód ITMS 26240120035) Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, spolufinancovaného zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja, v rámci projektu Európske dimenzie umeleckej kultúry Slovenska.